



Miljösamverkan

VÄSTRA GÖTALAND

**Verksamhetsberättelse
för Miljösamverkan
Västra Götaland 2005**

Det här är Miljösamverkan Västra Götaland

Miljösamverkan Västra Götaland är ett samarbetsprojekt mellan Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen, kommunförbunden i länet och länets kommuner (miljönämnder, miljökontor). Miljösamverkan syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet enligt miljöbalken i länet och ska ge stöd till myndigheternas tillsyn, som utöver inspektioner också innefattar informationsinsatser. Samverkan ska medföra bättre resursutnyttjande och möjlighet att gå på djupet.

Projektet Miljösamverkan Västra Götaland startade 1999, och har därefter fortsatt ett år i taget, men 2004 beslutades om en fyraårig projektperiod 2005 – 2008.

Så här arbetar Miljösamverkan

Styrgruppen – med sju personer som representerar alla huvudmän - svarar för övergripande beslut som verksamhetsplan, policyfrågor, budget och för återkoppling till respektive huvudman.

I **arbetsgruppen** deltar åtta personer som representerar alla huvudmän samt projektledarna. Arbetsgruppen är "bollplank" och stöd för projektledarna. Gruppen har också under året fungerat som projektgrupp för arbetet med att ta fram en kommunikationsplan för Miljösamverkan.

Utöver arbetsgruppen har 9 **projektgrupper** arbetat under året. Projektledare har anlitats motsvarande sammanlagt drygt 1,5 tjänst. Projektledare har varit Lasse Lind och Cecilia Lunder.

Under året har 90 personer deltagit i ledning och planering av Miljösamverkans insatser på sammanlagt 40 möten i styrgrupp, arbetsgrupp och projektgrupper. Dessa personer representerar 29 kommuner, Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionens miljösekretariat, Göteborgsregionens kommunförbund, samt i några projektgrupper även andra organisationer.

Projektledarna, med stöd av övriga i arbetsgruppen eller respektive projektgrupp, tar fram underlagsmaterial, handledningar och informationsmaterial, svarar för planering av olika insatser och för utvärderingar samt ser till att kommunikationen mellan projektledning och deltagare fungerar.

För utskick, arkivering, kursinbjudningar och annat administrativt stöd till projektledarna svarar Ing-Marie Klaar-Haegerstam på Västra Götalandsregionens Miljösekretariat.

Webbplatsen

Allt som produceras läggs ut på www.miljosamverkan.se. Webbplatsen är välbesökt och används även av många utanför länet. Den ligger som en underavdelning till Västra Götalandsregionens Miljösekretariats webbplats och sköts av Lasse

Lind. I slutet av året har ett stort jobb genomförts då webbplatsen lagts över i EPI-server. Det innebär bland annat att sök- och länkningsmöjligheter har förbättrats.

Miljösamverkans verksamhetsplan 2005

Inriktningen på Miljösamverkans arbete utgår främst från miljökontorens önskemål. Baserat på enkätresultatet och riktlinjer från styrgruppen utarbetade arbetsgruppen förslag till verksamhetsplan. Styrgruppen fastställde den i juni 2004 (budgeten i september). En revidering av planen gjordes i december 2004.

Resultat i delprojekten

Enskilda avlopp

Vi har tidigare arbetat med enskilda avlopp, ett koncept till underlag för kommunal policy togs fram 2002. I år stod frågan åter på programmet och miljökontorens intresse var mycket stort. En projektgrupp med många deltagare kunde snabbt tillsättas och börja arbeta. En förteckning över geohydrologer verksamma i länet har sammanställts men något färdigt material i övrigt har inte tagits fram i år. Orsaken till det är att Naturvårdsverket nu tagit fram ett förslag till allmänna råd, och påbörjat arbetet med en handbok om små avlopp. Vi vill anpassa våra insatser efter vad som kommer ut av det. Miljösamverkan blev remissinstans för de allmänna råden, och efter projektgruppens omfattande beredning beslutades Miljösamverkans yttrande av styrgruppen. Projektgruppen har därefter haft fortsatt dialog med Naturvårdsverket och bjöds in till ett diskussions-



möte i november då vi bland annat gav synpunkter på vad handboken bör omfatta.

Delprojektet fortsätter första halvåret 2006 då de frågor gruppen börjat arbeta med i år, bland annat om inventering av avlopp och utbildning av entreprenörer kommer att behandlas.

Förorenade områden vid pågående verksamheter

Vi har påbörjat arbetet med att ställa samman stöd för framför allt kommunernas tillsyn vid pågående verksamheter avseende förorenade områden.



Frågor som är viktiga att belysa är hur man initierar och driver ärenden så att undersökningar och saneringar genomförs, hur man vet att verksamhetsutövaren är ansvarig, och vilka krav som är motiverade att ställa. Avsikten är att arbeta framför allt ur ett kommunperspektiv, det vill säga skriva om företag och situationer som främst berör kommunerna. Arbetet fortsätter till och med maj 2006.

Tillsyn avloppsreningsverk



Samma projektgrupp som arbetat med enskilda avlopp har också tagit sig an denna uppgift och tog fram *Handledning för tillsyn av avloppsanläggningar >25 pe*. På en upptaktsdag i september presenterades handledningen, och där-

efter har en tillsynskampanj pågått. Utvärdering av tillsynskampanjen, och delprojektet i övrigt, görs i början av 2006.

Energi frågor i tillsyn, prövning och fysisk planering

Det finns mycket att tjäna på energieffektiviseringar i företagen. Hur kan vi fokusera mer på det i tillsyn och prövning? En projektgrupp med deltagare från flera miljökontor, Länsstyrelsen och två energirådgivare bildades i början av hösten, och har börjat arbeta med dessa frågor. Till exempel ska ett kunskapsstöd för handläggare och energirådgivare tas fram. Arbetet fortsätter till och med september 2006.

Kommunikationsplan

I utvärderingen av Miljösamverkan 1999 – 2003 framhölls som en möjlig förbättring av projektarbetet att ta fram en kommunikationsplan. Detta sattes därför upp som ett särskilt delprojekt. Ett förslag till kommunikationsplan har också tagits fram, och efter expertgranskning och slutlig bearbetning väntas den bli beslutad av styrgruppen på dess första möte 2006.

Inomhusmiljö

Delprojekt inomhusmiljö har funnits med varje verksamhetsplan sedan Miljösamverkans start 1999. Det motiveras av att intresset från miljökontoren för stöd på detta ämnesområde är fortsatt stort. I år, liksom förra året, har arbetet mest inriktats på skolor och förskolor. Den checklista för kontrollrond som togs fram i fjol har reviderats, och ytterligare revideringar påbörjats – detta är ett levande dokument som kommer att utvecklas efter hand. Projektledaren har medverkat på utbildningar för skolpersonal.

Träskyddsmedel

Under våren 2005 deltog 21 kommuner i vår tillsynskampanj med inriktning på träskyddsmedel. Som stöd hade vi arbetat fram en handledning med bland annat checklista för tillsynen, samt ett faktablad om alternativ och regler riktat till återförsäljare. En slutsats som drogs var att tillgången på alternativ till tryckimpregnerat virke är för liten och att återförsäljarnas information till kunderna ofta är bristfällig. En annan att märkningen av tryckimpregnerat virke behöver förbättras.

Vattenskyddsområden

Under året har en handledning tagits fram som handlar om fastställande av vattenskyddsområden och om tillsyn. I april ordnades en konferens då denna



presenterades. Ungefär nittio deltagare från kommunernas tekniska förvaltningar och miljökontor fick också höra om tillämpningen av Naturvårdsverkets allmänna råd, om ekonomisk ersättning, erfarenheter från praktiskt arbete med tillsyn och mycket annat. En tillsynskampanj har genomförts från maj till november. Utvärdering sker i början av 2006.

Verksamhetsavfall

Delprojektet hade sin tyngdpunkt 2004 med en handledning och tillsynskampanj. I år har detta utvärderats, och en rapport blev klar i november. Ur denna kan nämnas att 146 verksamheter inspekterades av 12 miljökontor. Inspektionskampanjen var alltså relativt liten, och det kan nog förklaras dels av "konkurrensen" med vårt eget "Kolla Korken" som pågick samma tid, dels med att det var en komplicerad tillsyn med en omfattande checklista. Utvärderingen visade att det varierar stort hur avfallshanteringen sköts, och att tillsyn av avfallshanteringen alltid är motiverad på verksamheter där den inte tidigare granskats. En annan slutsats är att information om avfallsfrågorna är ett viktigt inslag i tillsynen.

VOC

VOC står för flyktiga organiska ämnen (i huvudsak omfattas organiska lösningsmedel). Detta är ett tidigare delprojekt som nu skulle slutföras genom att färdigställa en handledning för tillsyn på olika slags verksamheter. Detta har inte blivit gjort, och orsaken till det är att ett förväntat underlagsdokument från Länsstyrelsen inte fått den omfattning som tidigare planerats.

Radon

Det omfattande dokumentet *Radon - vägledning för kommunernas arbete* som vi börjat arbeta med redan 2003 kunde färdigställas i år, lagom



till Boverkets konferens i Göteborg i september, då vägledningen presenterades. Med vägledningen finns nu ett samlat stöd för flera funktioner i kommunen att arbeta med

radonfrågorna, och att ta fram ett radonprogram för kommunen. Vägledningen riktar sig alltså inte enbart till miljökontoret eller motsvarande, utan också till plan- och byggfunktionerna som har en viktig roll i det förebyggande arbetet, att se till att inga nya byggnader drabbas av höga radonhalter.

Övriga - tidigare delprojekt som avslutats under året

Behovsutredningar och tillsynsplaner

Vårt dokument till stöd för detta arbete blev klart 2004. En avslutande insats i år var seminariet *Målstyrd tillsyn - Behovsutredningar och tillsynsplaner, instrument för en mer målinriktad och effektiv tillsyn* som vi höll i mars i samarbete med Tillsyns- och föreskriftsrådet och Länsstyrelsen.

Fritidsbåtshamnar

Arbetet med att ta fram en tillsynshandledning bedrevs huvudsakligen under 2004, och kunde avslutas i maj då *Fritidsbåtshamnar - tillsynshandledning för miljökontoren* publicerades. I oktober fick projektledaren tillfälle att presentera handledningen på en konferens anordnad av Västkustens båtförbund.

Cisterntillsyn

Detta arbete låg främst 2003-2004, men i år blev en utvärderingsrapport klar. Det framgår av denna att det var ett uppskattat delprojekt som gav bra vägledning på ett område som är kringgärdat av snåriga regler.

PCB

PCB-arbetet, att verka för att PCB-haltiga fogmassor i byggnader upptäcks och åtgärdas, har



pågått i flera år. För Miljösamverkans del avslutades detta i början av året genom att en slutrapport togs fram. Rapporten visar att hela 5 ton PCB avlägsnats från kretsloppet. Arbetet har alltså varit mycket framgångsrikt. Samtidigt bedöms i rapporten att det kan finnas ytterligare lika mycket PCB att ta om hand i länet. Många miljökontor i länet behöver alltså fortsätta arbeta med frågan, men något ytterligare stöd från Miljösamverkan, än det som redan tagits fram, bedöms inte nödvändigt för det arbetet.

Miljösamverkans rapporter, informationsmöten m.m.

Under året har Miljösamverkan författat och sammanställt 11 rapporter, tillsynsvägledning och utvärderingar av delprojekt, samt reviderat en checklista för kontrollrond i skolor och förskolor.

Vi har ordnat eller medverkat vid 8 arrangemang inom länet, i form av upptaktsdagar, informationsmöten etc. Projektledarna har därutöver medverkat vid andra arrangemang eller möten inom eller utanför länet:

Allmän information om Miljösamverkan har getts vid ett tillfälle då Lunds miljöförvaltning var på besök i Göteborg.

Med anknytning till delprojektet om Behovsutredningar och tillsynsplaner arrangerades tillsammans med Tillsyns- och föreskriftsrådet (ToFR) och Länsstyrelsen ett seminarium i Göteborg i mars. Miljösamverkan medverkade dessutom på tre ytterligare liknande seminarier i ToFR:s serie i Stockholm, Östersund och Hässleholm. Vi deltog också på ett möte på detta tema i Alingsås för miljönämndens politiker och tjänstemän.

Resultaten i tillsynskampanj träskyddsmedel har vi presenterat på Kemikalieinspektionen i oktober då kemikaliehandläggare på länsstyrelserna träffades, samt på en länsstyrelseintern miljömålsdag i Skara.

Liksom förra året har Miljösamverkan deltagit på utbildningsdagar för personal inom främst skola, förskola och fastighetsförvaltning som ordnats av Västra Götalandsregionens Folkhälsokommitté och berättat om den checklista för kontrollrond som tagits fram av projektgruppen för inomhusmiljö.

I oktober medverkade vi på Västkustens båtförbunds hamn- och miljökonferens i Trollhättan och berättade om arbetet med fritidsbåtsammar.

Projektgrupp avlopp har träffat Naturvårdsverket för att diskutera utformningen av kommande allmänna råd och handbok om enskilda avlopp.

Slutligen har vi berättat om vår kampanj om vattenskyddsområden på en konferens i Göteborg i december, i regi av Göteborgsregionens kommunalförbund.

Nyhetsbladet MVG

MVG har utkommit med tre nummer 2005. Bladet skickas till kommunerna i länet, och övriga på sändlistan är bl.a. myndigheter och organisationer i länet, massmedia, centrala myndigheter, samtliga länsstyrelser och kommunförbund i landet.

Uppmärksamhet i massmedia

Vi har inte gjort någon systematisk sökning av artiklar där Miljösamverkan nämns, men följande vet vi om: I Naturvårdsverkets Tillsynsnytt, nr 1 feb 2005 finns en artikel om det seminarium som hölls i Tillsyns- och föreskriftsrådets regi i Stockholm i januari. Miljösamverkan medverkade och detta omnämns i artikeln. Resultaten från kemikaliekampanjen Kolla korken (2004) skrev flera tidningar i landet om under våren. Det nämndes också i en artikel i Information från Kemikalieinspektionen nr 2/05. Vår radonvägledning har beskrivits i en utförlig artikel i Boverkets tidskrift Planera Bygga Bo nr 5/05. I nyhetsbrev 2005:16 på webbplatsen för Offentliga fastigheter hos Sveriges Kommuner och Landsting informeras om vår checklista för kontrollrond på skolor och förskolor. TV4 sände ett nyhetsinslag om PCB-arbetet med anledning av att vår slutrapport publicerats.

En delvis ny roll

Styrgruppen bjöd till första mötet under året in Naturvårdsverket och Sveriges kommuner och landsting för ett samtal om tillsynsvägledning.

En slutsats från diskussionen var att vi mer systematiskt bör förmedla synpunkter på behov av regeländringar med mera som framkommer genom projektarbetet. Sådana slutsatser tas med i den slutrapport som författas efter exempelvis en genomförd tillsynskampanj, samt lyfts till departement och/eller central myndighet beroende på vilken fråga det gäller. I år har det skett i två delprojekt. När det gäller träskyddsmedel var en slutsats att regelutformningen av miljösanktionsavgifter bidrar till att sådana beslut uteblir. Detta har vidareförmedlats till Miljö- och samhällsdepartementet. I slutrapporten för kampanjen om verksamhetsavfall var en slutsats att Naturvårdsverket måste verka för förenklade och tydligare regler som ger en effektivare styrning till minskade avfallsmängder och mer återanvändning, bättre statistik så det kan följas hur detta går och bättre information om regler och metoder för avfallshantering.

Ekonomi under 2005 i sammanfattning

Intäkter		Budget
Deltagaravgifter kurser	63 550	
Övrigt	3 997	
SUMMA	67 547	0
Utgifter		
Projektledare	894 492	
Kurser	30 338	
Övrigt	260 320	
SUMMA	1 185 150	1 185 150
Nettokostnader	1 117 603	
Huvudmannabidrag		
Länsstyrelsen	372 534	
Västra Götalandsregionen	372 534	
Kommunförbunden	372 536	
SUMMA	1 117 604	1 185 000
Huvudmannabidrag – Budget	-67 396	

Fördelning av huvudmannens bidrag:
de fyra kommunförbunden tillsammans 1/3,
Regionens miljönämnd 1/3,
Länsstyrelsen 1/3.

Samverkan med "systerprojekt" i landet

Projektledarna deltar i ett nätverk med projektledare för liknande miljösamverkansprojekt i andra län: Kalmar (Miljösamverkan Sydost), Kronoberg, Stockholm, Skåne, Jönköping (Miljösamverkan F) och Halland. I nätverket ingår också projektledaren för Miljösamverkan Sverige som är ett samverkansorgan för landets länsstyrelser som startat hösten 2005. Under året har vi träffats två gånger för erfarenhetsutbyte, samarbete i konkreta frågor med mera.

Denna verksamhetsberättelse är sammanställd av projektledarna Lasse Lind och Cecilia Lunder i samråd med arbetsgruppen. Verksamhetsberättelsen fastställdes med några mindre justeringar av styrgruppen den 6 december 2005. Justeringarna har därefter godkänts av ordföranden.

Under 2006 arbetar Miljösamverkan med dessa delprojekt:

- Miljötillsyn på gårdar utan djur
- Utfasningsämnen
- Tillsyn energiproduktion i fjärrvärmecentraler
- Uppföljning av radonarbetet
- Inomhusmiljö
- Tillsyn fritidsbåtshamnar
- Enskilda avlopp
- Tillsyn avloppsreningsverk
- Energifrågor i tillsyn, prövning och fysisk planering
- Vattenskyddsområden
- Förorenade områden vid pågående verksamheter
- Aktualitetsgranskning



Huvudmän
Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Västra Götalandsregionen,
Kommunförbunden och kommunerna i länet

Adress
Miljösekretariatet Västra Götalandsregionen
Box 1726 · 501 17 Borås · Tel 033-17 48 10

Webbplats
www.miljosamverkan.se

Projektledare
Lasse Lind · Tel 0532-714 47 · lind.lasse@telia.com
Cecilia Lunder · Tel 031-60 58 95 · cecilia.lunder@o.lst.se